
БЮЛЕТЭНЬ

Беларускай Цэнтральнай Рады

Жыве Беларусь !

БЮЛЕТЭНЬ БЕЛАРУСКАЙ ЦЭНТРАЛЬНАЙ РАДЫ
Шансы: Дабравольная ахвяра на Беларускі
Нацыянальны Фонд

Рэдагуе Рэдакцыйная Калегія. Галоўны Рэдактар Кастусь Каліна
Адрас Рэдакцыі: P.O.Box 26, South River, N.J.08882, U.S.A.

№ 1

Сынекань 1976 г.

Год выд. I

ВЯЛІКАЯ СТРАТА

Сумная вестка праляцела сярод Беларусаў, расцярушаных па ўсім съвеце, што Прэзідэнт БШР Прап. Радаслаў Астроўскі памёр 17 кастрычніка 1976 г. Съмерыца дараўгога кам Чалавека не была неспадзеўнай, бо Пакойны доўгі час хвараў, да таго дажываў свае гады ў глыбокай старосці – прачнү 88 гадоў, аднак, не хочыца верыць, што гэтага вялікага Сынка беларускага народу няма ўжо сярод нас у жывых. Сыёды самі набягаюць у вечох. Вялікая шкада, што Ін памёр, шкада Яго як Чалавека з высокімі дадатнімі якасцямі, шкада Яго як Прэзідэнта БШР, правадыра беларускага вызвольнага змагання агешнік 33 гады. Гэты лік гадоў ягонае праці для лабра беларускага народу, аднак, не ёсьць лакладны, бо Радаслаў Казіміравіч быў піснегом-нацыянальнікам беларускага адраджэння.

Іго бачыць мы на палітычным беларускім палмостку ўжо ў 1917 годзе, калі Ін едзе з іміні да часцкага ураду маскоўскай імпэрыі баражіць беларускую справу. Хутка пасля гэтага мы бачым Яго як заместчыка першай беларускай гімназіі ў Слуцку, выдаўшам беларускай газеты "Родны Край" у тым са самім Слуцку.

Пасля разгрому НКІІ маскалім-бальшавікані, малады Астроўскі пераехаў у Бах. Беларусь, што трапіла пад Польшчу, і тем уз начальваў амерыканскую дапамогу для Беларусаў на Палесіі. Гэхуткі часе пасля гэтага Ін едзе ў Вільню, якая таксама была далучаная да Польшчи, і пачынае працу ў Віленскай Беларускай Гімназіі. Ін-ка быў пасля яе дырэктаром. Ягоная праца, як педагог, паганіла глыбокія съліні ў беларускім вызвольнім змаганні. Шмат беларускіх моналізі прайшло праз гэтую гімназію. Усе яны атрымалі асьвяту і, вельмі важнае, патріятычнае узгадаваныне. Пасля яны расспісаліся па ўсёй Беларусі і свой патріятызм – любоў да Роднага Краю і народу, пашыралі дамей.

Апрача узгадаваўчай працы ў гімназіі, Ін вёў і грамадзка-нацыянальную справу – працаўаў па розных беларускіх тагдышніх установах і арганізаціях, што быly у Вільні, быў сябрам славутай "Грамады", супрацоўнікам розных беларускіх часопісаў.

У цягнуць Іго ў бальшавіканую работу не улалося – Ін меў свой рэзун і таму удался Яму учалец. Мы ж ведаем, што ўсім тым, хто гаворыў маскалім-бальшавікам і вхідзіў дабравольцаў у г. зв. БССР, ці быў вымежаны, як Тарашкевіч на зняволеніх у СССР, быў маскалізмі зынішчаны. Гэтым палітычным розумам кіраўляўся Ін і да апошніх дзён свайго жыцця.

У загірку мінулае вейны Радаслаў Астроўскі адгуляў вялізарную ролю ў нашым змаганні за візваленіе Беларусі. Гэта ж Ін усёй адказнасцю ка сябе не толькі з боку акупантатаў, але і Беларусу. З аднога боку трэба было Яму сваій галавой запэўніць акупацыйнікі кімецкія улады, што арганізаваныя Беларусы не зробіць школьнікі Немцы, а з другога боку трэба было вясці Беларусаў крок за крокам кагерад. Ў вініку гэтага – а гэта было самое галоўнае, Немцы спынілі масавыя расстрэлы, якія рабілі яны над наўмынным насельніцтвам за тое, што маскаль ці паляк забіў Немца із-за вугна.

Важнае і тое, што арганізаваныя Беларусы пачуліся на сіле – у гэтым змаганні яны узраслі высака палітычна, ведаючы, куды ідуць, за што змагаюцца.

2

Жыве Беларусь!

№1

Беларусы раней абыякава адносяліся да падзеяў, думалочи, што ёшчэ це прыйдзе сама сабой, дык цяпер вышлі на перадавыя лініі змаганнікі і началі наступаць кругом, ляг маглі, каб толькі прынесцьці ў гэтым змаганні карысьць беларускай справе – выиграваць Беларусь і алкавіць сваю незалежную дзяржаву.

Лягкуючы Радаславу Казіміравічу была створана БНР – нацыянальна-дзяржаўнае прадстаўніцтва беларускага народу, была створаная БКА – апора дзяржаўнай улады, абарона роднага краю.

Я не гавару пра беларускую адміністрацию, якая частковая была ужо перад БНР, аднаць пры БНР яна набрала сіль і размаху, не гавару пра СМІ і іншыя культурнікі і школьнікі установы, але хачу азначыць вялікае значэнне ў І Усебеларускага Кангресу, які адбыўся толькі дзякуючы Пакойнаму.

Аб важнасці Кангресу гаварылася шмат і я не буду тут паўтараць.

Апенніўшыся ў Нямеччыне, Праф. Астроўскі адгуляў таксама важную ролю. Лягкуючы ягонаму аўтарытэту нямецкія улады часта-густа ішлі на уступкі для Беларусі, незалежна ад таго, хто б гэта не быў. Гэта адчуваеша яшчэ і цяпер у Нямеччыне. Хопіць сказаць, што ты Беларусь, дык алразу пебачны ветлівы твар з боку Немца, ці гэта будзе у лягкуючай установе, ці прыватна, як мне ведама.

На палітычным палмостку адгуляў Астроўскі таксама вялікую ролю. Ягоні палітчыкі разумі і аўтарытэт давялі да таго, што Беларусь займае цяпер пачасны пасад між народамі. Ми змагаемся супроты акупантаў нашай зямлі, мы супроты тирانіі акупантаў над нашкі народам. Але мы ужо не самі – нас падтрымоўвакшь іншыя народы маральна у гэтым змаганні. А гэта ёсьць зарука будучай перамогі.

Прайду, Радаславу Астроўскі мей і сваіх ворагаў Пераважна гэтымі горагані былі, ці засталіся тмы людай, якія пыхічна заломяхаю, якія не магуць пераскочыць сябе, а хацелі дараўніцца Астроўскому.

На тагога разумнага і патримытычнага палітыка, якім быў Астроўскі, гісторыка мусіць пачакаць. І я ёшчэ сліві, што я меў магчымасць з гэткім Чалавекам працаўаць і адначаска ад Яго вучыцца.

Ла апошніх дзёніх свайго жыцця Ін не пакідаў беларускую працу. Гэта ў Ін эмог скількіца 17 Пленум Беларускай ЦР, зрабіць БНР лаўгавечай. Гэта Ін яшчэ эмог выдаць загад узнагародзіць патрём-таў і вылаць мэдэлі за заслугі.

Пакойні памёр – гэта праўда, але толькі целам, бо ідеалы Астроўскага будуць вечна жыць з беларускім народам. Памяць аб Ін не будзе заската, не будзе забыта прарабленая Ім работа Амаль 70 год працаўаў Ін для свайго народу, 70 год будзіў яго і вёў яго у змаганні да съветлае мэты – да вольнай і незалежнай Беларусі. Ін і памёр з тэй думкай, каб Беларусам лепш калісць жыцся.

Радаславу Астроўскі прызнаў карту Беларусі, якую апрацаўваў Псконо, добраў.

Радаславу Казіміравіч ёсьць пахаваны на беларускіх магілках у Саўт Рэверн дні 23 кастрычніка 1976 г. Ягоным жаданьнем было, гаварыць Ін мне 20 год таму назал, каб на ягонаў катіле быў падожжаны каменк-пліта з адным напісанам: Радаславу Астроўскі. Ме рашэню, бо ягона імя не будзе забытае, не будзе забытае кім Ін быў, за што змагаўся. Беларусы вечна будуць насыць у сваім сэрці, у сваіх думках ягонас Ін. Ін быў добрым чалавекам, добрым бацькам і дзедам, вернім мужем – пасля таго, як онкуні забілі маскалі, болей не жаніўся Ін, быў добрым правадыром беларускага народу.

Хей лёгкай будзе Яму вольная амерыканская Зямля!

Вечная память!

Па сваім палітычным разуме Ін не уступае лепшкім палітыкам нашай эпохі. І мы мусім ганарыцца тым, што мы мелі такога правадыра, такога Сінна беларускай зямлі, беларускага народу.

Кастусь Каліна

РАЗВІТАННЕ З АСТРОЎСКІМ

Развітанне з Астроўскім - Прэзыдэнтам БНР, адбылося вельмі урачыстым. Ін заслужаны на такія урачыстныя паходовіны. Лепшых пахавінаў кац Чудынне нельга было прымулаць і зрабіць.

Вельмі шмат кветак было ад паасобных прыхільнікаў Пакойнага, а таксама ад беларускіх арганізацый, як з ЗША так і з Канады. Зъехалася шмат людзей з аблізкіх краін, з усіх штэйтаў ЗША, дзе толькі працягваюць Беларусь.

Царкоўную Багаслужбу алпраўлялі 5 сьвятараў і адзін дэяк. Прыгоша плюй вялікі царкоўны хор. Дамавіна была пакрыта нацыянальнымі сцягамі. Ветэранны аbstавіні дамавіну нацыянальнымі сцягамі: амерыканскім і беларускім, а таксама ветэранскімі сцягамі. Калі дамавіна стаяла ганаровая варта на зважай. Гэтая ганаровая ахсва з'мянялася што 20 хвілін.

Багаслужба працягвалася дзве хадзіны. Да магілак цягнулася келона машын. Некаторыя маглі даехаць да магілак толькі пад катец паховінаў.

Магіла таксама была абстаўленая сцягамі. Узел у паходовінах прыналі усе беларускія арганізацыі без розніцы на групоўкі. Не прыйшлі толькі каталікі і іхнія арганізацыі. Гэтым задзенасцітраўлі яны варотасяць да праваслаўных і беларускай справы. Часныя католікі таксама выбіралі Астроўскага на Прэзыдэнта БНР на Башкайшчыне.

Песьля кароткай Багаслужбы над магілай, адбыліся прамовы развязвальникаў над дамавінай з Астроўскім. Як апускалі дамавіну у магілу, была паданая каманда на зважай. Сыгналіст адкіраў надмагілкі квартэт, тагды падалася каманда к стральбе і наступна быў адкрыты "агонь" - вистралы.

Беларускі Нацыянальны Сыняг на магілках і на царкоўным плацу быў агульчаны да галовы машткі.

З магілак усе паехалі у Царкоўную залу на супольны абед. Абед з'яўлінісь вельмі лоўга, бс многія з прысутніх гаварылі развязвальникаў премёвы. Абед закончыўся малітвой, і адсыпвалі "Спі пад Кургакам Герояў".

Побач з'яўлячаем развязвальнику здымкі з Астроўскім.
Хай бедзе лёгкай Яму вольная амерыканская зямля.

III.

Важная Надзея.

Змаганыне беларускага народу на Башкайшчыне у час мінулае вайны закончылася скліканьнем II Усебеларускага Кангрэсу 27-га чэрвеня 1944 г. ў Менску. 1059 дэлегатаў з усіх Беларусі і часткова із-за мяжы зъехаліся ў той дзень у Менск, каб падсумаваць прарабеную працу Феларусамі агульна і аснона падсумаваць тое, што прарэбіла БНР.

Песьля дакладаў і нарадаў выказалі дэлегаты прызначаныя БНР і яе Прэзыдэнту Грам: Астроўскому за ўсё тое, што было прараблена за кароткі час існаванья БНР на чале з Прэзыдэнтам Астроўскім для добра нашега народу. У выніку гэтага было даручана БНР вясіці далей змаганыне за тия ж самыя ідэали, за якія вяліся крывае змаганыне ў час вайны супроты нашых ворагаў.

У хуткім часе, на жаль, песьля гэтых пастаноў II Усебеларускага Кангрэсу шмат Беларусаў выехала на Захад, каб далей змаганца за тия ж самыя ідэали, але ўжо ў іншых аbstавінах і іншымі способамі. Гэта было зусім лёгчіна, бо беларускія Збройныя Сілы былі замалены, каб устрэміць чырвоную навалу з боку Масквы. Аластутлі, каб замінаваць на новых пазыцыях, гэтым разам не з хуткістрайламі ў руках, але дыплёматычкай дарогай шукать падтрыманыя вольнага Свету ў нашым візвольным змаганыні.

Алыніўшыся на Захадзе, пасъля вайны, БНР перажывала свае цяжкасці, бо з аднаго боку Масква дамагалася ад Алякянтаў, каб ўсёх нас выдалі у не крываючы руکі, а камі Масква прыціхла з гэткім дамаганьнем, перад БНР стварылісь новыя цяжкасці, а і іменка: яўнія і укрытнія ворагі, якія нават прыкідваліся за патрыётаў, стараліся ўсіма сіламі давясыці БНР да таго, каб яна сама развязалася.

Гэлі моцныя і былі слабыя людзі. Слабыя паддадліся нашэнтам гэтых малівіх патркётав і ўсрэдай ды не толькі аднесліся абыякава да БНР, але гачалі ганіць яе. Там сям адчуваеца адріжжа, яшчэ, але яны ворагі не маюць ужо сілы, бо выстралілі сёй по- раж, ли самі залезлі ў болота так, што ані сюди, ані туды.

Кварона Прэзідента БНР Праў. Астроўскага таксама спрічинілася да таго, што БНР праўна існавала, але не праўляла працы. Працу вялі паасобнікі організаціі, а на міжнародным палмсцтку вёў працу при падтрымцы іншых організацый ВБФ. Гэтым усім арганізаціям і іхнім складам і кіраўнікам належніца шырае беларускае дзяяканье.

Альнак, мігія началі дамагацца, каб БНР была рэарганізаваная і ёдкоўская ды гачала далей вясці сваю працу, цэнтралізуючы у сваіх руках візвольнае агульнае змаганьне за тих ж самыя ідэалы – за вольную і незалежную Беларусь, што і вяла на Башкайчынку.

Каб аднавіць працу БНР, трэба было склікаць чарговы Пленум. І тут ёсрагі і позбуда-патркёты ды дамарослыя паліткі-дэмагогі сковалі камок у калбсы, каб гэты Пленум не адбыўся. Пасъля доўгай валаўкі і перашкод, альнак, Пленум 17-й быў скліканы ў Чыкаго г.г. 4 ліпеня. Пленум праўшоў улада і вызначыў вехі працы на будучыню, зрабіў БНР доўгаживучай, паклікаючы трах па часзе віце-прыседэктам.

Кудзеем спадзяўвешца, што Беларусы і надалей аднесуцца з да- верам да БНР і падтрымкаюць яе ў змаганьні за вольную і незалеж- ную Беларусь.

Я-р

З ПРАТАКОЛУ 17-га ПЛЕНУМУ БНР, які адбыўся 3-га і 4-га ліпеня 1976 г. у Чыкаго, ЗША.

17-ты Пленум Беларускае Цэнтральнае Рады пачаўся а 4-ай гадзіні пасъля абелу 3-га ліпеня 1976 г., у залі при Царкве імя Св. Іоанні ў Чыкаго, ЗША і быў адчынены гасп. Н. Мядзейкам, Старшынёй 17-га Пленуму.

Прэзідэнт Р. Астроўскі з дня 4-га травеня 1976 г. піша так: Высокапаваломан Старшыня Н. Мядзейка, згодна з Арт. 20-тым, пар. (а) Статуту БНР, прашу Вас склікаць 17-ты Пленум БНР у дніх 3,4 і 5 ліпеня 1976 г. у Чыкаго, ЗША.

Адчыніваючы гэты ж звычайнью 17-ю Сесию Пленуму БНР, Старшыня Н. Мядзейка звярнуўся да айца пратап. М. Лапіцкага адмовісь мадлітву ды ўсе ўсталі з сваіх мяшчоў і супольна адмовілі мадлітву. Старшыня Н. Мядзейка зазначыў, што адчыніць гэту Сесию Пленуму павінен Старшыня папярэдняга 16-га Пленуму, але з прычыны хваробы Старшыня папярэдняга 16-га Пленуму др. А. Архава на эмсг прымбыць на гэтыя ёбрады, а толькі прыслалу упаўнаважаньне на др. М. Мікевіча. Альнак трэба пры гэтым адцеміць, што сакратар 16-га Пленуму, І. Шчорс і старшыня Выканаўчага Воргану БНР, Алексей Сенкевіч быў прыступкі. Такім парадкам Н. Мядзейка старшынстваваў ад пачатку і да канца паседжання 17-ай Сесіі Пленуму. Сакратаром быў Віталі Іярпіцкі, каторы звяяўляеца сакратаром Выканаўчага Воргану БНР, а на другога сакратара быў пакліканы гасп. П. Нягода, Старшыня Бел. Фонду ў Чыкаго.

У хвіліну алькінення, 17-га Пленуму на залі прысутнічалі 43 дэлегаты. Кожны дэлегат упраздзенаваў сабою 50 беларускіх эмігрантаў.

Праф. Радаслаў Астроўскі ў Чыкаго 5 ліпеня 1976 г.

Стаяць ад лева: Н. Мядзейко, Р. Астроўскі, а.прат. Лапіцкі І.

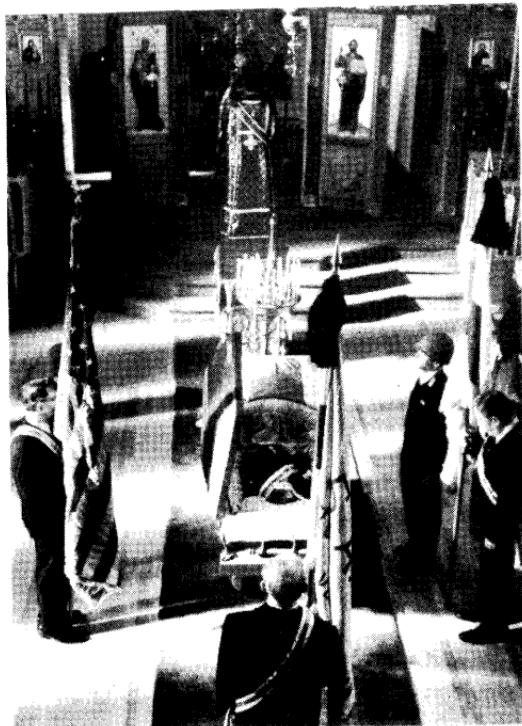
Другі рад ад лева: Инж. І. Касяк, Др. М. Мінкевіч, В. Цярпіцкі

Съв. пам. Праф. Радаслав Астроўскі

Радаслава Астроўскага нясуць на вечны спакой

Радаслаў Астроўскі апошні раз у царкве

5

Жыве Беларусь

10-

Дэлегаты з Англіі, Аўстраліі, Нямеччыны, Канады, Швэціі і Францыі прыслалі свае мандаты тым дэлегатам, якія прысутнічалі на 17-тым Пленуме і якім яны асабіста найбольш даволяюць. Разам завочна працтваўленні паўнамоцтвам на 17-тым Пленуме было 63 дэлегатаў, катorkи разпрацоўвалі прыкладна каля 4.000 беларусаў зімегрантаў.

У Мандатнію Камісію Пленуму були паклікані наступні асобы:
І. др. М. Мінкевіч, 2. Міхась Каленік, 3. Віталі Іярпінкі.

Старший Н. Медсейка у паразуменныі з Прэзідэнтам Р. Астроўскім, запрапакаваў прысутнім, што мандат быцья прыгатавання, і які (макдат) будуть надаслакні пазней, бо гэта займае шмат часу, каб гэта ўсё аформіць. Безумоўна ўсе згадзіліся на гэта, верылі дзялегат 17-ай з'езьдай Сесіі на іх сумленні і на быўшай з'ездзе.

Предініарний паралак для 12-го Денкіху був

З-га і 4-га пішень 1926 р.

- Субота 3-га ліпеня 1975 г.

  1. Субота 3-га ліпеня 4-я гадз., вечара 1976 г.
    1. Адчыненне звічайны 17-ай Сесіі Іленуму БНР.
    2. Назначэнне Мандратнай Камісіі.
    3. Выксыненне ў справе манлатаў.
    4. Адчытанне пратаколу 16-га Іленуму БНР.
    5. Вступленне Прэзыдента БНР.
    6. Справа здача Выканаўчага Кургану БНР.
    7. Бюджэт БНР.
    8. Вольныя пропановкі.
    9. Зачыненне 17-ай Сесіі БНР.

Пасъля малітвы Старшыны Н. Мядзейка ў зъмістоўнай форме прывітаў Прэзідэнту Р. Астроўскага, які бярэ удзел ў гэтых абрарадах 17-га Пленуму ліры рапабачыць усіх делегатаў, якія яшчэ не распіліся ў чуючай масе і ідуць шляхам Другога Усебеларускага Кенгресу. Таксама прывітаў съвтароў, які: айца пратап. М. Лапіцкага, настаяцеля Барысавіч імя съв. Іоанна Палатцкай у Саўт Рывер, Н. Іж., айца прат. А. Мірановіча, настаяцеля Царквы імя съв. Юрыя ў Чыкаго, айца прат. Нафула Вялікага, настаяцеля Царквы імя съв. Іоанна Палатцкай у Торонто, Канада, і дэлегату з Нью-Ёрку, Саўт Рывер, з Канады, з Кліўленду і юсіх прыхаджанай Барысавіч імя съв. Юрыя, лзе мы сянькі сабраліся на гэтай же запі.

Старшыня Е. Мядзейка аллахуць чытаньне пратаколу 16-га Пленуму, бо як было на гэта часу. Прэзідэнт Р. Астроўскі ўзяў пад увагу просьбу цзелегатаў і Сесія началася а 4-ай гадзе. пасля абеду.

Праб. Р. Астроўскі, Прэзыдэнт БНР, маючы 87 гадоў жыцця, у сваёй праўкве выказаў храналягічна зъмест нашай гісторыі і барацьбы. Праб. Р. Астроўскі сказаў:

Ларагія суродзічы - Беларусь і Зедарускі

І величко рел, що Бог памох мне якщо раз побачимъ Вас, сабранихъ тут - на вольнай землі Вашингтона, у щасливай пад онцамъ країнс - Пеуконнихъ штатахъ Америки.

Вітаю Вас ад щирого серця й гети юрачністі дзень і жадаю Вам як найбольшага поспеху на Вашай барацьбе за ідэалы, абвешчаныя дзеlegатамі II Усебеларускага Кансграсу.

Прайшло шмат гадоў да таго незабытнага дня - 27 чэрвеня 1944 года, калі ў славным стацічным Менскім тэатры збораліся Дэлегаты з усіх краін Беларусі, каб ад імя беларускага народу сказаць усому свету аб сваёй клязмой волі жыць свабодным, не-задстымым, пазрэдкам жыць.

Кя трэба ўстанаўліць ідэйнае цягласцьці паміж I і II Жсебеларускімі Кангрэсамі, бо яна відавочна котнаму.

Гістарычна Гада Беларускай Народнай Рэспублікі сваім векапномым "Актам 25-га Сакавіка 1918 году" практывала Дзяржаўную Незалежнасць Беларусі, якія ня мела магчымасці зачвердзіць

"Акт 25 Сакавіка" Кангрэзам ці Устаноўным Вечам.

Другі Усебеларускі Кангрэс 27-га чэрвеня 1944 году зацьвердзіў "Акт 25-га Сакавіка 1918 году" пастановай:

"Візантій правільны і зноў пацьвердеіць гісторычную пастанову Рады Беларускай Народнай Рэспублікі, якая мачы паўнамоцтвы Першага Усебеларускага Кангрэсу 1917 г., на сваім сходзе 25-га сакавіка 1918 г. урачыстай ў-й Устаноўнай Граматай вырашила аб канчальчым разрыве Беларусі з Вольшавіцкай Масквой і расейскай дзяржавай у ўсіх яе формах".

У той час, калі Рада Беларускай Народнай Рэспублікі не магла мець палпаратаванай сабе адміністрацыі ня толькі ў паветах, але і нават у самім Менску, беларуская Цэнтральная Рада мела ня толькі палпаратаваную сабе адміністрацыю амаль на усей тэрыторні Беларусі, але акром таго карысталася і атрыбутам найвышэйшай суверэннасці ўлады, якая мae права абвешчаць ваенную мабілізацыю і тварыць собственную збройную силу.

25.000 жаўнеру Беларускай Краёвай Абароны (Б.К.А.) першы раз у Гісторні нашай барацьбы за Незалежнасць, змагаліся як збройная Беларуская Сіла, за Вольнасць і Незалежнасць Беларусі.

У сучасны момант алдзікі сілай, якая яшчэ ратуе съвет ад камуністичнага вынішчэння, зьяўляюца Спалучаныя Штаты Амерыкі і таму пашадаем Амерыканскаму Народу, які якраз сёньня абходзіць 200 год сваёй несамлекнасці, як найбольшага посыпеху ў гісторычнай місіі абарони чалавечства ад камуністичнай пошасці.

Пахолкі, запаленны 25 Сакавіка 1918 году, былі данесены верна пакаленкамі да 2-га Кангрэсу і яшчэ раз высока падняты усім народам. Ёні гаранті і разгарашаць. Нашым заданнем ёсьць голна. Несіць іх ў будучыні, якая, я ў гэта нязломна веру, прывядзе да склікання III Усебеларускага Кангрэсу ужо ў вольскі Беларусі.

Прапітая ж кроў нашых балькоў і братоў хай загартуе нашую всю і рагучасць да далейшае барацьбы за вызваленне нашага Народу.

Няхай жыве вольная, суверэнная Беларусь!

Гэтым словамі Прэзыдэнт заканчыў сваю прамову. Старшыня Н. Мядзэйка гайтварданаў прысвітых дэлегатаў, што Прэзыдэнт насначыў да епарату БНР асобаў да звычайнай Сесіі 17-га Пленуму ў наступным складзе:

Першы заступнік Прэзыдэнта Н. Мядзэйка і ён-жа зьяўляецица Галоўным Сакрбікам Выканайчага Воргану БНР.

Другі заступнік Прэзыдэнта М. Буй, каторы зьяўляецица Старшынёю Дэлегатуры і Старшынёю Бел. Нац. Фонду, а Сакратаром Александра Алехнік у Аўстраліі.

1. Пётр Саўчиц - Старшыня Выканайчага Воргану БНР.

2. Віталі Іярпінскі - Сакратар Вых. Воргану БНР.

Кліўленд: Аркадзь Сацэвіч - Прадстаўнік БНР, а Я. Шымчык Прадст. Бел. Нац. фонду. Англія: К. Гліскі, які зьяўляецица Старшынёй Дэлегатуры БНР і Старшынёй Бел. Нац. фонду ў Лёндане, а Сакратаром Гаўлю Міхал. Канада: Октарію: Сладкоўскі Нарыс - Прадстаўнік БНР, а Міхась Кухарчук - прадстаўнік Бел. Нац. фонду. Канада-Вінніпег: Уладзімер Гутцько - Прадстаўнік БНР, а Іван Бурдзь - Прадстаўнік Бел. Нац. фонду. Чыкаго: Міхась Каленік - Прадстаўнік БНР, а Пётр Нягода - Прадстаўнік Бел. Нац. фонду. Нямеччына: Даімітры Касмовіч - Прадстаўнік БНР, а Я. Попка - Прадстаўнік Бел. Нац. фонду.

Акрамя таго Старшыня Пленуму падаў да агульнага ведама, якія арганізаціі прынамсі ўздел у 17-тым Пленуме БНР, Чыкаго, ЗША.

1. Беларуское Цэнтральнае Прадстаўніцтва;

2. Выканайчы Ворган БНР;

3. Дэлегатура БНР у Аўстраліі;

4. Дэлегатура БНР у Англіі;

5. Дэлегатура БНР у Нямеччыне;

6. Дэлегатура БНР у Канадзе;

7. Беларуска-Амерыканскі Кангрэсавы Камітэт Амерыкі;

№1

Жыве Беларусь!

7

8. Беларуска-Амерыканскі Дапамаговы Камітэт у Амерыцы;
9. Беларускі Вызвольны Фронт: а) Галоўны Штаб у Нямеччыне;
10. Беларускі Вызвольны Фронт у Англіі;
11. Беларускі Вызвольны Фронт у Аўстраліі;
12. Беларускі Вызвольны Фронт у Канадзе, ЗША;
13. Беларускі Вызвольны Фронт у Канадзе - «Кінніпег»;
14. Беларуская Аб'еднанне ў Аўстраліі;
15. Беларуское Аб'еднанне ў Канадзе;
16. Згуртавальне беларускага Аб'еднання ў Швэціі;
17. Згуртаванье Беларуска-Амерыканскіх Ветэранаў у ЗША, Галоўны Штаб СВАВ; Адзін у Саўт Рывэр, Нью Йорк;
18. Беларускі Праваслаўны Прыход у Саўт Рывэр імя сьв. Іо́нназія Палацкай, ЗША;
19. Беларускі Праваслаўны Прыход у чыкаго імя сьв. Юрыя;
20. Беларускі Праваслаўны Прыход імя сьв. Кірылы Чураўскага ў Річмонд, ЗША;
21. Беларускі Праваслаўны Прыход імя сьв. Іоанна Палацкай у Канадзе;
22. Беларуска-Амерыканскі Грамадзка-Рэлігійны Цэнтр у Саўт Рывэр, Н. Йорк, ЗША;
23. Белер-Менск, Беларускі-Амерыканскі Грамадзка-Рэлігійны Цэнтр, Гілен Спэй, Нью Йорк;
24. Імпастэрства для Беларусаў Эвангелікаў;
25. Беларуска-Амерыканская Нацыянальная Рада ў Чыкаго;
26. Беларуское Аб'еднанне ў Францыі;
27. American Friends of Byelorussian Central Council
Богдана спіску дэлегатаў 17-га Пленуму БЦР налічваеца

45 асобаў

Не прынялі ўдзелу ў Пленуме

2 "

Разам: 43 асобаў.

Упаважненых мандатаў: 20 асобаў

Усіх важных мандатаў: 63 делегатаў.

Склад 17-га Пленума БЦР

У 17-тым Пленуме прынялі ўдзел дэлегаты наступных краінаў:

1.	ЗША Амерыкі.....	43
2.	Аўстралія	6
3.	Англія	3
4.	Нямеччына	3
5.	Канада	6
6.	Швэція	1
7.	Францыя	1

Разам: 63

Пасля гэтай інфармацыі Старшыня Пленуму аб'яўляе, што мае слова Старшыня Беларуска-Амерыканскага Кенгрэсавага Камітэту Амерыкі, інж. І. Касяк, каторы асабіста браў удзел у нарадах на канферэнцыі Антыкамуністичнай Лігі Народаў у Бразыліі, Рио дэ Жануэйро 22-25 красавіка 1975 г.. Вось ён расказаў, што делегаты былі ад 60 краін вольнага съвету, а ў гэтым ліку Беларусь, якую ён рэпрэзентаваў. З усіх краін былі карэспандэнты ды апісані ў газетах свае дэяржавы. Ён зазначае, што гэта мае вялізарнае значэнне для Беларусі ў вольным съвеце. Праўда, ён кажа, што ён быў дэлегатам ад Беларускага Вызвольнага Фронту, але ж гэта арганізацыя ёсьць і павінна быць у рамках Беларускай Цэнтральнай Рады і таму дэлегаты павінны быць сілні даўладаць, каб утрымліць свой прастак.

У 1975 г. Бел. Нац. Фонд аплаціў сяброўскую складку ў Антыкамуністичную Лігу Народаў у суме 500 дал.. Аднак, у гэтым годзе - 1976, Бел. Нац. Фонд быў сліў свайго дэлгату ў асобе ген. А. Алемініка з Аўстраліі ды цалком аплаціў усе кошты звязання з яго падаражшым на канферэнцыю ў Карэі, дзе адбываліся абрацы 5-га і 6-га траўня 1976 г. - на гэтым кончыў свае слова.

Вось тут албіваліся разам доўгатрываючая воллескі для прамоў-
ім. Такім паралкам Старшыня Пленуму прапануе для ўсіх дэлегатаў,
што дзейнасць Прэзыдэнта Р. Астроўскага ёсць карысная і важ-
ная для барацьбы за Незалежнасць Беларусі. Кані ж ёсць так,
дах гадніці руکі хто за гэтым: усе падніялі руکі, для фармаль-
насці Старшыня Н. Мядзведка пытас, хто ўстрымався - ніхто, хто
упроці - ніхтс. Такім чынам Рада Пленуму ў метах сваё кампазіт-
най зацьвярджае становішча Прэзыдэнта і признае дзейнасць БНР
адпаведнай і таму будзе усе мы стаць рашуча на баку змагароў
за Беларусь, вялучы гэтае змаганье датуль, пакуль як будзе
аслыненая канчатковая перахода за нашу Незалежнасць. Па закан-
чэнні гэтага галасавання Старшыня 17-га Пленуму прапануе зра-
біць пегагіннак на 15 квітні. Праланова прымаецца. Пасля пера-
пінку Старшыня Рады Пленуму прапануе заслушаць прывітаныні, якія
мы атрымалі ў наступным паралку:

Удзельнікам 17-га Пленуму Беларускай Цэнтральнай Рады:
Дараўгія Сябрн і Усе суродгічі!

Мыкера вітам ўсіх Вас з 32-мі Угодкамі II Усебеларускага Кан-
гресу. Хай паміць аб гэтых гістарычных Кангресе і аб ягоных
улъяўлэніках, якія алдалі сваё жыццё, каб жыла Беларусь, вечна-
жыле ў Беларускім народзе і натхнене нас да працы для добра свай-
го народу. Тогыкі безузниковай, самаадданай асьвядомляючай працы
беларускай эміграцыі ў Вольных Сьвяце і вісілкамі ўсяго нашага
народу зразалізуцьца пастановы I і II Усебеларускіх Кангресаў і
Беларусь злабудзе Вольнасць і Незалежнасць.

Жыве Беларусь!

Л. Касмович - Пачальнік ГШ БВФ, Чэрвень 1976 г.

Вось такога падобнага заместу бліі і іншыя прывітаныні, які:
ад Старшыні Віканцаўчага Воргану - П. Саўчыч, Старшыні Дэлегатуры БНР у Ан-
гліі - Кацяся Глінскага; Старшыні 16-га Пленуму БНР - лр. А.
Арэхін; Старшыні БВФ ў Некалэ - Вінніпэг - Л. Гучыка; Ад Пал-
коўніка А. Мінчука - Старшыні Эзгуру, Бел.-Амерыканскіх Ветэранаў
у ЗША; аль Старшыні Паркоўнай Рады імя сэв. Бубрасіні Палацкай
у Саўт Рывер Б. Плескачоўскага; Старшыні Царкоўнай Рады імя
сэв. Кіркі Тураўскага ў Рычмонд Гіл, Нью Эрк, Я. Казылякоўскага,
ад айця лр. Я. Ніятроўскага, Флярында, ЗША і ад Вячеслава Селях-
Качанскага - народнага артыста Беларусі.

Пасля вімененых надасланых прывітанын Старшыня Пленуму
крануў фікасавыя праблемы. лр. М. Мінкевіч прапануе ўхваліць
месячную сілбровскую складку. Усе дэлегаты згадаіліся на гэта і
установілі плаціць на ёй. Нац. фонд БНР аднаго даляра на месец.
Праланова гэтая прымаецца.

Пасля даўжайшай і ѹсебаковасці Пленуму прымае вышынё
складкі ад кожнага Беларуса (-кі) незалежна ад зайнанага ім
грамадзкага становішча адзін дал. у месец для Амэрыкі. Вышыню
гэтае складкі для іншых краінаў устаніць мясцовыя Малегатуры Б
НР. У вольных пралановах айцец пратап. М. Лапіцкі прапануе ви-
даваць юліетны БНР, каб усе справы і дзейнасць была алісанна.
Ли падана да ёгульнага ведама, бо інакш усё замірае. Айцец Мікалай
дзялай працягвае сваю гутарку ли і зазначае, што мы маєм друкварню,
але якма каму друкаваць. Айнак нехта з прысутных скажаў - Пспка.
Я., ён мае час і можа павесыці гэтую справу на карысць БНР.
Прэзідэнт готав прымаецца. На заканчэнні сваіх працаў у першым
дні (3-га ліпеня 1976 г.) 17-ты Пленум БНР ушанаваў памяць удзель-
нікаў II Усебеларускага Кангресу і ўсіх загінуўшых за Беларусь
хтілінай маўчэння.

Старшыня Пленуму прапануе засыпяваць Беларускі нацыянальны
гімн, што было і выканана пасля адыспіяванья Гімну, Старшыня.
Пленуму падае кліч: Жыве Беларусь! - ды аб'яўліе, што а 7 гадзіне
будзе адслутавая Вячэрня і Малебен айцамі: пратап. М. Лапіцкім,
прет. А. Мірэнсвічам і прат. П. Вялікім.

Дня 4-га ліпеня была адслужаная Служба Божая гэтымі ж айца-
мі. Усе делегаты былі прысутныя. Айн і ўсе вернікі, якія былі
у Царкве іміа съе. Юр'я, маліліся за луши: саслакія ў халолыи
Сібір, дзе загінулі без съелу, утоплення, расстрэління, павеша-
нія, спалення, замчэння, удушання, а пам'ять аб якіх нажай будзе
вежча з намі. Айцец прат. А. Мірансьіч паведаміў усіх прысутных,
што а 1 гадзіне ў залі при Царкве съе. Юр'я приходзілі гэтай жа
Царкви ладзіцца банкет у чосьні прыезду Прэзыдэнта Р. Астроўскага
і што запрашаюцца на гэтн банкет усе делегаты, дзе будзе да-
лешні праці 17-га Пленуму БНР.

Усе сабраліся на гэты пачастунак. Старшыня Пленума прапануе
айцу А. Мірансьічу адмовіць маліту, што было і зроблена. У часе
банкету пранаўлялі: айцец пратап. М. Лапіцкі, гасп. Г. Беразоўскі,
інг. І. Касяп, У. Пунтус, К. Новік, В. Іярпіцкі, М. Латушкін,
айцен прат. А. Мірансьіч, Н. Кягодз, І. Касяп (другі раз), Я.
Кімчык, др. М. Мінкевіч, айцец Мікалай (трэці раз), айцец прат.
П. Вялікі, гасп. Таня Новік, І. Касяп (трасці раз), Я. Панкевіч,
гаспадаркі Швэфель і К. Загонак. Аднак усе прымусы гутарні і
данказвалі, што БНР зьвязліца вельмі паважнаю арганізаціяй у
гісторыі нашага народу.

Кожны з гэтых дэлегатаў імінуўся лавесыці мэтаэзгоднасць іс-
навання БНР і яе дзейнасць на эміграцыі. Усіх прамоўцаў думкі
канцэнтраваліся на прамовы Прэфесара Р. Астроўскага, Прэзыдэн-
та БНР, каторы прамовіў да дэлегатаў 17-га Пленуму.

Пленум запекчніўся адсъпіваннем Беларускага нацыянальнага
гімнуса "Мы війдзем чыслычкі радамі..."

Некаторыя прысутныя поміж іх словамі дэлегата II Усебеларускага
Конгресу лр. Чарнуха Грэшкевіча: Нажай хыне сучасны Прэзыдэнт
БНР і будучы дэпутоты Прэзідэнт Беларускай Народнай Рэспублікі –
Прэф. Гадаслаў Астроўскі, дык тему запрапанавалі усе прысутныя
адсъпігаяць сто год!

Старшыня 17-га Пленуму
(-) Н. Мядзейка

Сакратар
(-) В. Іярпіцкі

ГІСТАРЫЧНАЯ РОЛЯ Б Ц Р

У каstryчніку 1917 г. маскоўская імперыя распалася. Пасля
блізка 200 гадавой кіяволі Беларусь зноў сталася вольнай – вырва-
лася з царскіх маскоўскіх кіпціроў. Беларусы узяліся за аднаў-
ленне беларускай дзяржавы. Пачалася праца: аднаўлялася беларус-
кая аліміністрацыя, наладжвалася грамадскае жыццё, шкльніцтва,
царкоўнае жыцці, начальніцтва арганізаціі вайсковыя злучанкі, а
часовы град гэтай маладой, адноўленай беларускай дзяржавы па чаў-
разбудгу ваяць дыплёматичнія пляцоўкі па іншых краінах. У вініку
гэтага, Беларусь як дзяржава дэ факто і дэ юре была многімі таг-
дзеніямі дэзвітаванімі прызнаная.

У тым жа 1917 г. быў скліканы I Усебеларускі Конгрес, які
вызначыў вехі на будучыні. У вініку праробленай працы і дзеля
праўнага замацавання беларускай дзяржавы была Беларусь Актам
25 Сакавіні у 1918 г. у Мексику абвешчаная Беларускай Народнай
Рэспублікай.

Масівалем гэта не спадабалася. Яны штыкамі разагналі людзей,
якія абвешчалі гэты венакісны Акт. Акт гэткі, аднак, быў збітай,
падзеяй, сіла якога ператрываляла доўгія гады, пакуль II Усебелару-
скі Конгрес, які быў скліканы ў чэрвені 1944 г. з 1089 дэлегатаў
з усіх куткаў Беларусі і заміжні, пацьвердзіў гэты Акт – зама-
цаваў яго праўнае. Пра гэта булу гаварніць у канцы гэтага арты-
кулу. Я хачу вярнуцца крыху назад – зрабіць агляд палゼяў пасля
абвешчання БНР.

Масівалі, разагнаўшы людзей, якія абвесьцілі БНР Актам Сака-
віка, захопілі ўладу ў свае руکі. На іх приклучыліся і беларускія

№10

Жыве Беларусь!

№1

камуністи, якія верылі ў гуманнасць камунізму і ленінскіх **коі-чай**: самавізначонные паняволенныя царамі народу аж да аддзялення. Урад БНР выехаў на Захад, спачатку ў Вільню, а пасля ў Каўнас, а пазней у Прагу Чэскую. У 1925 г. гэты урад, не маючы пад сабой людзей і грунту, на Камфэрэнцыі з прадстаўнікамі г. зв. БССР самазлікі відаўся. Гэты дакумент я, аўтар гэтых радкоў, трymаў асабісту у руках і чытаў яго. **Мы** быў зъменшаны у адным з нумараў "Незалежная Беларусь", што выдавалася у Нябеччыне. У той час БССР мела даволі значкія прыкметы нацыянальной дзяржавы, хоць у куртаках меҳах.

Хутка пасля ўзахопу бальшавікамі-маскалямі ўлады у БССР, пачалася вайна Маскін з Варшавай. Бальшавіцкая армія палярпела пад Варшавай паразу і ў посьпехах вярнулася назад. У вінку гэтага Беларусь была гадзеляная на дзве часткі: большая усходняя частка засталася пад пакаваньнем маскалеў, а меншая частка была далучаная да Польшчы.

Падзея Беларусі быў наўзнарок зроблены маскалямі з палякамі десься таго, каб Беларусь не тваркі суцэльнай сілы ды павасод было лягчы акупантам душыль нацыянальны рух і імкненне Беларусу. Маскале і палякі адналькава душылі гэты рух. Адны і другія былі кегаслапарчыя. Цікава жыцьцё і змаганьне было па ўсёй Беларусі. Беларусы чакалі на вайну, бо спалзжаліся, што яна прыкса болей спрэчлівія зъмены на тое, каб здабыць свабоду і адбудаваць сваю дзяржаву.

У 1969 г. 1 верасеня началася вайна. Беларусы ралаваліся і трывожліскі, што будзе далей. Гітлер за два тыдні разбурні Польшчу. Маскін кінула сваю армію ў ўсходнюю Беларусь, што была пад Польшчай пасля рускага дагаюру між палякамі і маскалямі у 1921 г. У вінку гэтага Зах. Беларусь была далучаная да г. зв. БССР. Гэта было зроблены наўбіраўн - далучаліся браты Беларусы да братоў сваіх у БССР. Нават быў скліканы народны сход у Беластоку, які адгукнуў гэту гульку: "віяўві ўсю народу на гэтае далучаньне".

Прад'юна было зроблены наўбіраўн між глацінка - народ вырашыў сам сваю долю у Беластоку, але на спрабе было інакш: Зах. Беларусь была далучаная да БССР, а меҳанікі Польшчай былай і СССР засталіся замкнутыя. Гэта катрывахна людзей. Але хутка НКВД аб'язвіла, што насељніцтва Зех. Беларусі будзе "прасяянае на сітка", а тагды будзе адкрытая мяжа.

Гэтае прасяяваньне на чырвонае сітка камтавала тысячи і тысячи людзікіх ахвяр. Не толькі астаткі палякоў - быўшых акупантаў, асаднікаў і багасцет-хыдоў, але і перадавое беларускае насељніцтва сталася ахвярай гэтае чисткі. Камуністых і беднатау не мінула гэтае доля: адных пасалжали у турмы, іншых вывезлі на Сібір цэлімі сем'ямі. Лазеці, як мухі, мерзлі па целятніках у цагніках і гінулі, не дахахішь да месца ссылкі. А тия, што дахалі, там уто на месцы пагінулі з голаду і холаду. Гэтыя весткі акружней дарогой пашыраліся па ўсёй Беларусі. **Мы** Беларусы, што былі пад маскоўскай акупаций у г. зв. БССР і за яе меҳані наракалі на "родную партію", гаварылі, што Масква слыбзім не верміць. Гэтае і было. Маскоўская тирания запанавала па ўсёй Беларусі.

Калі гад Польшчай тысяча Беларусаў цепелі па турмах, думы у СССР ужо мільёны цярпелі па сібірскіх лагероў. Нічога дзіўнага, што Беларусы маліліся, чакалі, каб хутчэй прыйшло вызвален'не. Такое вызвален'не магла прынесці толькі вайна - уладар звонку. Ёсць спадзяваліся на Гітлера, а гэта таму, што немцы пасля I Усесветнае вайны пакінулі па сабе юбры ўспамін: былі распадарліві, гуманісты.

І гэты дзень, на які мы чакалі, прыйшоў 21 чэрвеня 1941 г. У гэты дзень раніцай гітлероўская армія перашла меҳані СССР - меҳані чырвонай няволі, і ў посьпехах наступала за ўцякаючай чырвонай армікі. Беларусы віталі гітлероўскую армію, верылі, што гэта тия самія немцы, што былі ў нас у час I Усесветнае вайны. Гітлероў-

прапаганда падмацоўала гэта.

На вялікі жаль, Гітлер выžваліў нас ад маскалеў, але адна-
часна наложы свае ярмо. Немцы з маскалямі біліся, а нам траш-
чали лабы, як гаевоніца у народнай мудрасці. Мы трапілі між
малата і навадала. Гітлер адуранакены посьпехамі на фронце не ха-
цеў і думачь аб вольнай Беларусі. Але першая неудача на фронце
змусіла яго задумася. На таго зъявілася гартыканка. Прывіка на.
гэта была тая, што Гітлер загадаў растрэльваць людзей, калі у
іхнай вёсцы, ці месцавасці будзе застрэльваны немец. Ад съмерці
уцякалі камуністы і не-камуністы, уцякалі ў лес. Лясы запоўніліся
бандамі геравашна з маскалеў і з іншых савецкіх распублік. Яны
болей вялікія насељніцтву, які немецкі. Яны грабілі насељніцт-
ва, мардавалі. Гітлер пабачыў, што змаганье з супольным ворагам
траба вяслы супольства.

Гэта змусіла яго папусьціць Беларусам кіпцюры, якія хапілі-
ся дзе можна было і як можна да грамадзкае і нацыянальнае пра-
цы, хапіліся за зборы, каб самім баракіцца ад бандай. Гітлер
габачыў, што беларускі народ - гэта сіла, якую можна выкарыстаць
не толькі супрэсія супольнага ворага, але можна быць саюзнікам.
Дзеяя гэтага Гітлер папускае свае кіпрыр? Беларускі актыў про-
ста у вочы і адкрыта гаварыў, што Гітлер далёка не заедзе свайг
палітыкай еднісця Беларусаў. - Беларусы могуць быць добрымі саюз-
нікамі. Сказаўшіся рэзумінг і шчырэ да Беларусаў Немцы на мяс-
цох, якія гоўкасцяй началі падтрымоваваць Беларусаў у іх нацы-
янальных імкненнях, выклікалі давер між асобдымі народамі.
І началася праца....

Беларусы началі арганізавацца, началі арганізаваць Самааба-
рону. Прайдяя кроў самааховай даказала, што Беларусам можна да-
верыць, а гэта выклікала ў Гітлера большае зацікавленне Бела-
русамі. У вінку гэтага дазволена на мясцовую адміністрацыю, бы-
ла пакліканая Рада Муткай Лаверу, дазволенка арганізаваць беларус-
кое школьніцтва, рэлігійнае жыццё, а ўшчэ пазней дазволена
было ўясці культурную працу, выдаваць сваю палітычную і мастац-
тую літаратуру, арганізаваць мастацкія выступы, арганізаваць
беларускую молодзь, арганізаваць пажарнікаў, службу аховы чи-
гункі, кінічнальную паліцыю, ахоўную паліцыю, службу парадку
при франтавойліні.

Муткай Лаверу замяніла БНР на чале з праф. Р. Астроўскім.
Гэта дала новы імпульс у грамадзка-нацыянальнай працы. Хачу за-
значыць, што НІР гэта не твор Гітлера, а гэта вынік нацыяналь-
най працы і спаўпрацы з Немцамі. Беларусы з таго часу, як была
пакліканая НІР былі ўсімі самавызначакая, бо з таго часу пра-
ца з Немцамі рабілася праз вышэйшым нямецкім камандаваннем і
БНР. Малія камісарчыкі адпали. Гэта зрабіла работу блей спорнай.

Уся праца Беларусамі прыняла з таго часу дэяржаўную форму.
Кіравала гэтай працай НІР з яе пададзеламі.

НІР была дадаткай зъявай у нацыянальным змаганьні беларуска-
га народу за свае нацыянальна-дзяржаўныя права, падняла дух у
народзе.

Гэты дух яшчэ больш падняўся і змацнёў, калі загадам Прэзы-
дента БНР была мабілізація БКА. У вельмі куткім часе паўсталі
батальёны БКА, арганізавалася афіцэрская школа у Менску. І самае
важнае у жыцці БКА было тое, што галоўнікамандуючым быў нік-
то іншы, як Прэзыдент НІР праф. Астроўскі. Згодна дагаворнасці
з Нямецкім камандаваннем батальёны БКА маглі быць кінутыя на
той ці іншы адрэзак фронту толькі з дазволу Прэзыдэнта БНР. Гэ-
тым чынам мы Беларусы сталіся самінкамі Немцаў, а не дапамож-
най службай.

Але гэта не ўсё, што зрабіла БНР, асобна яе Прэзыдент. Дру-
гой важнай падзеяй было тое, што БНР змагла склікаць II Усебе-
ларускі Кангрэс. На гэты Кангрэс прыехалі 1039 дэлегатаў. Мэлега-
там на гэты Кангрэс ад Беласточчынкі быў і я.

12

Жыве Беларусь!

№1

Праф. Астроўскі на гэтым Кангрэсе зрабіў агляд усяго таго, што было зроблена БНР. Албялася дыскусія пра тое, што зроблена і што трэба зрабіць. У виніку гэтага Кангрэс признаў працу задавальняльчай і даручнай БНР вясці працу да пераможнага канца. Такой дарогай БНР стаяла легітимная установа нацыянальна-дзяржаўнага значання.

Вельмі важны падзеяй у працы гэтага Кангрэсу было тое, што ён ратыфікалаў Акт 25 Сакавіка і гэтым самім зрабіў яго праўным актам. Варты заспачыць яшчэ і тое, што на Кангрэсе думалася не толькі пра тое, каб замацаваць збіты факты праўна, але паклапаціліся і пра тое на тым, каб Кангрэс, каб выдаць пастаковы, якія уненажаюць усюгія дагаворы на будучынную адносна беларускіх земляў і народу, якія будуть зроблены маскалямі і палікамі. Гэта мae таісама важнае і праўнае значэнне. Зробленыя дагаворы маскалямі з суседнімі народамі і падзеі беларускіх земляў сярод іх ёсьць тагоі дарогай неватынні праўна, бо іх папяредзілі пастаковы II Кангрэсу у такой справе.

Кангрэс быўсэ гісторычны нацыянальна-дзяржаўныя пастаконвы. Давершы БНР вясці далей працу да склікання III Кангрэсу ўжо ў вельмі Беларусі. Пі хопіць сілм? Трэба, каб хапіла. Менінуша, лыдаі і погляды, меўніча абставіны, адна: факт ёсьць фактам, што мэта вінчанская II Кангрэсам для БНР ёсьць съятой для ксжнага з нас.

Можна быць добрым амерыканцам па дзяржаўнай прыналежнасці, напримікаць, але таксама трэба быць добрым Беларусам па нацыянальнасці. Гэта не пяречыць адно з другім, бо у тых дэяржавах, што пасяяліліся Беларусі, няма спречных спраў з Беларусью. Наадварот, Беларусн шукаець у кожнага зразуменя і маральнае дапамогі для сваёй визвольнай барацьбы супроты маскалёў і палікоў – акупантай. Ми можам быць вырашальны сілай у змаганні вольнага сьвету супроты маскоўскага імперыялізму.

Не трэба забываць, што БНР спініла масавыя расстрэлы Беларусаў. Тых, што пінулі на баёвой лініі было шмат меней, чи тых, што расстрэльвалі. Такой дарогай ратавалася і нацыя.

Трэба БНР падтрыміваць, бо пастаконы II Кангрэсу павінны быць съвіткі на беларускому патріёту. Гэтыя пастаконы вынеслі 1039 дэлегатаў, якія прыбылі на Кангрэс у Менск пашком, на фурмаках, цягнікамі, начамі ішлі праз лясы, праз міны, былі абстрэльваваны гарпункамі. Многія згінулі за гэтыя вялікія ідэалы, многія аўсязлі і мо сядзяць па турмах маскоўскіх за іх.

Немні добрыя саюзікі. Пасля вайны яны падтрымівалі нас маральна. Не ўсе гітлероўцы былі "гітлероўцамі" у душы. Яны нас разумелі і падтрымівалі. На такіх належыць памёршы ужо др. праф. Мэндо.

Ізяжнуючы аўтарытэту БНР мы лагіліся вялікіх посьпехаў на міжнародным палітэстку. Гэтую працу вядзе наш БВФ. Тому заклікам: бліжэй да БНР, бліжэй будзе да вольнас Беларусі.

К. К.

У Аўстраліі па раліё у этнічнай Сакцыі была перадаваная дні 18.12. г.г. перадача, прысьвячаная Прэзыдэнту БНР Праф. Астроўскаму.

У Аўстраліі съвіткуюць супольна усе Беларусы ўгодкі II Кангрэсу і ўгодкі стварэння БКА.

Ці Вы ведаеце, што цымбалы у Беларусь прыйшлі з Пэрсыі у ХУ стагодзьдзі мен-боіль. А з Беларусі пашыраліся па ўсёй Зуропе. Таку гісторыю цымбалаў падаю наўмецкае далёкабачаньне. Гэты факт гавораў, што Беларусь у далёкім мінулым была музыкальная.

Нес паведамілі, што на Беларусі цікаўляцца даваеннае літаратурой, што выдавалася пад польскай акупаций, і цікаўляцца нашымі цяперашнімі выданыні на Чуткін, але іх цяжка дастаць.

**ГОЛАС БЕЛАРУСА НА МІЖНАРОДНЫМ ВЕЧЫ
(9-ты Кангрэс Усесельветай Антыкамуністичнай Лігі)**

Сауль, Карэя. Ад 30-га красавіка да 4-га травеня б.г. ў с
сталічным горадзе вольнай Кацэ – Сауль, адбыўся 9-ты Кангрэс
усесельветай Антыкамуністичнай Лігі з узделам 306 делегатаў з
усіх кантнектаў і ад большыні кародаў съвету – у тым ліку і п
прадстаўніка Беларускага народу, Начальніка Беларускага Вызволь-
нага Фронту ў Аўстраліі, Гасп. А. Алежніка.

Беларусь, як ведама, ужо ёсьць прынятая ў гэтую вялікую і
важную міжнародную арганізацыю як поўнаправная сяброўка міжнарод-
най сям'і народаў, і Беларускі Вызвольны Фронт быў прыняты як
легітимнае прадстаўніцтва пакіяўнага Беларускага народа.

Сам фект здабыцця, ці асянгненна гэтага прызнання поўна-
праўнасці і незалежнасці права на Незалежнасць Беларусі вя-
лікай і ўліковай міжнароднай арганізаціі съведчыць аб важнасці
ці ў якіхіх посьпехах вызвольнага змагання праводханага ўжо
дзесяткамі галоў Беларускім Вызвольным Фронтом на міжнароднай
дипломатычнай-палітычнай ніве, і таксама паказвае на пільную неаб-
ходнасць далейшага праводухання гэтай паспяховай дзеянасці.

Мельга забываець, што Веялікі час таму большыня народаў съве-
ту нічога спараўднага незналі ад Беларусі, ды пад націскам і
ўплывам густа засяяванай і пастаянна праводханай прапаганды во-
рагаў – так чирвоных як і белых, шматлікіх народаў съвету кават
і не хацелі знаць Беларусі, і дэлегатам Беларускага народу, като-
рыя ўпярэдні праблі сабе дарогу да міжнароднай трэбуны, прихо-
дзілася змагацца за кожнае слова ды траціць вялікі час і сілы з
трым, каб дабіць права быць Беларусам – албан, непахісная нацы-
янальнай събеламасць і сіла ды рашучасць Беларускіх патрыётаў
перамагла вострую і полную ажыцу ворагаў, і сваім належным дыплі-
матычным падходам Яны усьведамілі другіх народаў съвету ды
здабылі ад іх поўнае прызнаньне і вялікую дипломатычную дапамо-
гу Беларускому народу ў Яго змаганні за Вольнасць і Незалеж-
насць.

Гэтае прызнаньне і дапамога найблей ярка была выказаная
затверджаннем 5-кім Кангрэсам Усесельветай Лігі ў Маныла, Філіпі-
ні, у 1971 годзе, прадстаўленаі Беларускім Вызвольным Фронтом
"Рэзолюцыі па незалежнасці Беларусі", у якой Вольныя народы
съвету, уваходзячы ў Усесельветай Антыкамуністичную Лігу, першы
раз ў ведамай гісторні аянгалаосна зацвердзілі незалежнасць
права Беларускага народу на Вольнасць і Незалежнасць, місцо-
асулдзілі расейскі імпэрыялізм за паняволяннне ды вінішчэнне
беларускага народа, прыняклі падземнога Беларускага народу, і пер-
шы будучыні, ах да таго часу, калі Беларусь ізноў будзе Вольнай
і Незалежнай.

З таго часу Беларускі народ здабыў што-годня ўсё лепшыя
посынкі і прызнаньне, і Беларускі дэлегат ў гэтым годзе існоў
вышыяту ў лалёкую дарогу з трым, каб далей гучна прамаўляць з
міжнароднай трэбуны ды пашкраваць праўду аб Беларусі сярод другіх
народаў съвету.

Прыгожае і цэпляе надвор'е ранній вясны і надзвычай прыхіль-
нае і ветлівае спатыканье Карайскага народау, злучыліся ў
стварэнні урачыства-съвятачнага настрою як соткі делегатаў з
розных кантнектаў і краін съвету пачалі з'езджацца ў гэты пры-
гожы сталічны горад Кацэ з трым, каб належна падсумаваць прафесі-
нальную, падзяліцца весткамі і думкамі, ды накрэсліць пляны
працы ў змаганні за асянгненнае грунтавых прынцыпаў Усесельветай
Лігі, а менавіта – зьнішчэнне камунізму і расейскага імпэрия-
лізму і здабыцця Вольнасці і Незалежнасці пакіяўленым нар-
одам.

Беларускі дэлегат прыляцеў у Сауль 29-га красавіка, быў спат-
каны на аэрапорце кіраўнікамі Лігі ды прадстаўнікамі Ўраду, і

14

Жыве Беларусы

№1

адразу ўключыўся ў нарады з Каўзіскімі палітчымі і ўрадавымі прадстаўнікамі, а пазней з делегатамі другіх народоў, прыхаўных на Кангрес па спрацах візвольнага змагання, а сабой іва па спрацах спаўпрацы і дапамогі Беларускаму народу ў змаганні за Незалежнасць.

Падкрайсліваючу тую важнасць і аўтарытэт, якімі карамстаецца Усесветная Альтыкамуністичная Ліга з боку Каўзіскага Ураду, Каўзіскі Урад перадаў свой мадэрн і кова-збудаваны будынак Нацыянальнага Парламенту на выключнае карамстаўнэне і адбыццё 9-га Кангресу, і над біркай на галоўнай Залі Парламенту стаялі назовы краін, біручых удаел ў Кангресе, і на адным з першых з іх, побач з ША бы другіх краін Вольнага Съвету, красавалася імя "Беларусь", адзначаючы загада падрыхтаванае мейсца для прадстаўніка Беларускага народу.

Дзякуючы належнай падрыхтоўцы арганізацыйнага Сакратарыяту ды наядэвайчай прыкладных алносін Прэзідэнта ў Ураду Каўзі, 9-ты Кангрес Усесветтай Альтыкамуністичнай Лігі быў адным з найлепшых па арганізаціі, прабегу ды поспеху, і ўсе заплянаваныя Пункты нарадку лініі былі сваёчасова і паспяхова разгледжаны і залагоджаны - нагледзячи на тое, што частнае паседжаннях былі вялікія і лоўгія лікавускі што да адной і другой формі тактычнага выканання некаторых важных пунктаў дзеяйнасці.

Алкімічная дзеяйнасць дэлегатаў прыслужылася да лепшай якасці і колькасці прынятых мерадржэнству на будучыню, і няма сумніву, што гэта сама па сабе ў будучыні прымкнё яшчэ лепшыя поспехі і вінкі ў працы Лігі.

Падчас кароткіх перапынкаў у працы Кангресу, ды падчас афіцыйных прыёздаў, Беларускі дэлегат меў нагоду спаткаць Прэм'ер Міністра Каўзі Чой Кык-гаг, Міністра Абароны - Суг Лжнот - чуд, Старшынскій Бэзэрранаў, Предстаўніком міжнародных Радкоў-перадач і шматлікімі другімі упрымновінні асобамі, каторыя ёсьць зацікаўленыя спраўай Беларускага візвольнага змагання і каторкія, беспасрэдна ці іначай, магчыма булыць у стане зрабіць дапамогу Беларускому народу ў яго змаганні за в вызваленіе.

Кангрес згукончыўся заціверджанем Камунікату, у каторым ёсьць выказаныя ідэёвыя прынцыпы ды пляны дзеяйнасці на будучыню, і якія, што тყніца справы Беларусі, гаворачы: "Ліга стаіць за падэл Рэсейскай нацыянальнай імпэрыі, г. зи. Савецкага Саюзу і ягоных сателітаў, і моцна падтрымуюе герайнас змаганье за Нацыянальную Вольнасць і Незалежнасць ўсіх пакіяленных народоў, як Беларусі, Украіны, Летуві, Эстоні, Латві, Грузіі, Азэрбайджану, Арменіі, Чурукстану, Балгаріі, Балгариі, Мадзяршчыне, Чехіі, Славакіі, Польшчы, Харваткі, Альбеніі, Кубі і др." Далейшыя пункты асуджаныя расейскіх імпэрыялістічных за нацыянальнас вынішчэнне пакіяленых імі народоў, русификацыю і г.д.

Вышэй узгаданыя поспехі візвольнай працы даказваюць аб неабходнасці далейшага прадводнанія візвольнай-усьведамляючай дзеяйнасці на міжнароднай ніве, і Беларускі Візвольны Фронт заклікае ўсіх супродзічаў прыёзцы з дапамогай у готаві працы, ды регулярна юнісісі хадзіць невялікія грашавыя ѹкладкі ў Беларускі Нацыянальны фонду, з якога пакрываюцца кошты візвольнага змагання.

Нельга ніколі забывацца, што мільёны Беларусаў і Беларусак аддалі сваёныцце ў змаганні, каб Беларусь - дык мы ў Вольнім Свеле Свіненай не павінны шкадаваць сваёго часу і не-калькіх дзялянку ў год на змаганьне за гэтую самую Святыну ІІІ Незалежнасці Беларусі!

3.

Перадрук з "Жыве Беларусь" дазволены з паданнем крнніцы.

№1

Жыве Беларусы!

15

КАНФЭРЭНЦЫЯ АБН

Канфэрэнцыя АБН адбылася ў Манчэстэр, Англія, у дніх 15-17.10 1976 г. Праца канфэрэнцыі адбылася карысна і памысна. Беларускай делегацыі паўнамощны апраўдала сабе і прычыбала сабе прыхильнікаў у першую чаргу з боку амерыканскай і англійскай делегаціі. Генп. Глінскі – старшыня АБН на Англіі, алірку канфэрэнцыі і паясьніць значоньне і патрэбу гэтай канфэрэнцыі. Пасля гэтага запрасілі прамоўцу да прэзідіума Прэзідэнта АБН п. Я. Стэцкі, сакратароў канфэрэнцыі і інш. Тамсона на Старшыню першай закрытай сесіі. У гэтай сесіі начальнік КШ БВФ расказаў аб працах БВФ.

На другі дзень Начальнік КШ быў запрошаны неспадзеўна на Старшыню Прэзідіума першай алірктычнай сесіі, якую вёў да абелу. Усё праішло удачна і карысна. Пасля гэтага Кіраўнік КШ БВФ на Англію меў премову ў справе Гельсінкі.. Гэта была галоўная прамова. Пасля гэтага Начальнік БВФ выступаў яшчэ некалькі разоў з кароткімі прымовамі, гаворачы аб сучасным становішчы і пазыцыях БВФ.

На Канфэрэнцыі былі вынесеныя рэзоляюцыі Прэзыдэнту Форду і для будучага Прэзыдэнта ЗША Джоні Картер, Сакратару АН і Папе Іоану Павалу II у пратэстанцкай форме за ягонае супрацоўніцтва з Маскою.

Маральским падтрыманьнем беларускай делегацыі былі прывітаныя з Аўстраліі, ад Начальніка ГШ БВФ гр. Касновіча і ад Праваслаўнага Прыходу з Лондана.

Дня 20.10.76 г. адбыўся Мізенъ у Лестэр Паняволеных Народаў. У працы прымалі удзел сябры Брытанскае Парліаманту і сябры гарадской Рады Лестэру. Начальнік КШ БВФ меў даклад у гэты дзень аб Беларусі, хоць там не было беларусаў. Тэма ягонае прымовы было змаганье за вызваленіе ўсходняй Еўропе.

Я.

RADOSLAV OSTROWSKI, BYELORUSSIAN PATRIOT

BENTON HARBOR, Mich. - Radoslav Ostrowski, a political leader and a man known for his activities in behalf of Byelorussians, died Sunday in Mercy Hospital.

The 88-old Prof. Ostrowski, who lived at 1950 Fairplain Ave, worked for Byelorussian statehood during the Russian Revolution of 1917. He was a delegate to the first All-Byelorussian Congress in 1917 in Minsk and was elected into its council. This council was later reorganized into the Council of Byelorussian National Republic which proclaimed national independence of the Byelorussian National Republic in Minsk, capital of Byelorussia, on March 25, 1918.

The Soviet government overthrew the young republic and partitioned it between Soviet Russia and Poland by the Treaty of Riga in 1921.

Prof. Ostrowski, who had been secretary of education in the Byelorussian government, put his energies into the American Relief Committee, which operated in Western Byelorussia after the overthrow of the government of Byelorussia. He was named to an official position, inspector for Western Byelorussia.

After termination of the operations of the committee, he became superintendent of Byelorussian High School in Vilna, a position he held from 1923 to 1936.

During this period the professor was a member of the staff of the Byelorussian newspaper, "Nasha Niva", a member of the Byelorussian National Committee in Vilna, director of the Byelorussian Educational Association, chairman of the Byelorussian Charitable Association, and vice chairman of the Central Com-

16

Жыве Беларусь!

№1

mittee of Byelorussian Farmers and Workers Union.

From 1936 to 1939 he was professor of mathematic and physics in Lodz, Poland.

The professor worked as organizer of the Byelorussian National Administration in Minsk, Bransk, Smolensk, Mohilev and other regions from 1941 to 1943. At the end of that time he became president of the Byelorussian Central Council.

He was one of organizers of the second All-Byelorussian Congress which met in Minsk in 1944.

After World War II, when he came to the United States, he continued his activities in behalf of freedom for Byelorussia.

Surviving are his daughter, Dr. Halina Minkevich of Benton Harbor, two grandchildren, and eight great-grand-children.

Services will be Saturday at 8:30 a. m. in the Maliszewski Funeral Home, 218 Whitehead Ave., South River, N.J. with a 9 a. m. divine liturgy and requiem service at St. Euphrosyne Byelorussian Orthodox Church, South River.

Burial will be in the church cemetery, South River.

The South River area is a religious focal point of the Byelorussians in the United States.

"The Home News", Oct. 19, 1976. South River

FOR IMMEDIATE RELEASE

July 2, 1976

Office of the White House Press Secretary

THE WHITE HOUSE

CAPTIVE NATIONS WEEK, 1976

BY THE PRESIDENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA

A PROCLAMATION

This year we mark the beginning of our third century as an independent nation. Two hundred years ago our Declaration of Independence declared that "all men are created equal." It did not say "all Americans" but embraced all men everywhere. Throughout our history we have repeatedly demonstrated our conviction and concern that men and women throughout the world should share the full blessings of liberty.

As we celebrate our Bicentennial, it is important that we let the world know that America still cares, that the torch in the Statue of Liberty still burns brightly. The world should know that we stand for freedom and independence in 1976, just as we stood for freedom and independence in 1776.

For two centuries, the fundamental basis of American policy toward other nations has remained unchanged, the United States supports the aspirations for freedom, independence and national self determination of all peoples. We do not accept foreign domination over any nation. We reaffirm today this principle and policy.

The Eighty Sixth Congress by a joint resolution approved July 17, 1959 (73 Stat. 212) authorized and requested the President to proclaim the third week in July of each year as Captive Nations Week.

NOW, THEREFORE, I, GERALD R. FORD, President of the United States of America, do hereby designate the week beginning July 18, 1976 as Captive Nations Week.

I call upon the people of the United States to observe this week with appropriate ceremonies and activities and I urge rededication to the aspirations of all people for self determination and liberty.

№1

Жыве Беларусь!

17

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand this second day of July in the year of our Lord nineteen hundred seventy six, and of the Independence of the United States of America the two hundred sixth.

GERALD R. FORD

AMERICAN NATIONALITIES MOVEMENT OF OHIO

To: The Byelorussian Liberation Front
Cleveland, Ohio

FOR IMMEDIATE PRESS RELEASE

The American Nationalities Movement of Ohio is sponsoring the annual Captive Nations Week commemoration on Friday, July 23, 1976. The program will start at 7:00 p.m. with a ceremony dedicating the mall at east 12th street and Lakeside Avenue as the cardinal Mindszenty Plaza. A parade will commence at the newly dedicated plaza and proceed along Lakeside Avenue to the Rotunda of Cleveland City Hall, where the commemorative program will take place.

Dr. Myron Kuropas, special assistant to the president for ethnic affairs, will be the main speaker. The honorary chairman of the Captive Nations commemoration is the honorable Ralph J. Fark, mayor of Cleveland. Dr. Stephen Eszterhas is the chairman of the Captive Nations Week Committee.

Паважаныя браты і сёстры Беларусы!
 Яшчэ ў 1959 годзе 86-ты Кангрэс Задзіночаных Штатаў Амэрыкі абвесьціў трэцій тыдзень у ліпені, як "Тыдзень Паняволеных Народаў". Кангрэс упаважніў Прэзідэнта кожны год выдаваць Пра克莱машы і залікацца амэриканскі народ адзначаць гэты тыдзень рознымі сьвяткаваннямі аж пакуль усе паняволенія народы, у тым ліку і Беларусь, не дасягнуць вольнасці і незалежнасці. Губэрнатар гэтага Штату і мэр гораду Кліўленд выдалі Праклімашы тэаксама. Пад кіраўніцтвам на бліжні падакай арганізацыі гэтага голу "Тыдзень Паняволеных Народаў" будзе адзначацца ў Няцініку, 23-га ліпеня, з 7-ай гадзінкі ўвечарн. Зборка ўсіх груп будзе кала 12-ай вуліцы на Лейксаід авені. Адбудзеца пакод у Сіты Гол, дзе адбудзеца праграма сьвяткавання.

Жыве Беларусь!

Сьвяткавальны Камітэт

THE WHITE HOUSE
Washington
July 27, 1976

To: The Byelorussian Liberation Front
Cleveland, Ohio

Thank you for your kind message of congratulations to the President on the occasion of our 200th anniversary of independence. As we celebrate this event we are reminded of the important contributions to our national life of the millions of immigrants who have helped in the building of America, and the hope which our country continues to provide to so many persons around the world.

Sincerely
 (-) Milton E. Mitler
 Deputy Special Assistant

18

Жыле Беларусь!

№1

JIMMY CARTER
Presidential Campaign

August 5, 1976

To: The Belarusian Liberation Front
Cleveland, Ohio

Governor Carter has asked me to express his deep appreciation for your congratulations. While it is not possible for him to respond personally to each letter, he has asked to be provided with copies of correspondence.

Your good wishes are especially gratifying to Governor Carter, since they demonstrate that the concerns he has been emphasizing during the primary campaign are so widely shared.

Thanks again for writing.

Sincerely,

(-) Jeff Carter

Special Assistant

З СУМАМ ПАВЕДАМЛЯЕМ, ШТО АДЫЙШІ У ВЕЧНАСЛЬ СЬВ. ПАМЯЦІ:

****
 Айцец Пратап. Мікалай Лапіцкі,
 Наставчэль Шарквы імя сьв. Ёфрасійны Палацкай у Саўт Ры-
 вэр; Нью Йн., ЗША., Удзельнік Іруглага Усебеларускага Кангресу
 і Удзельнік 17-га Пленуму БРП у Чыкаго, ЗША., памёр раптоўна
 на удар сэрца днё 8 жніўня 1976 г. у Беларуска-Амерыканскім
 Грамадскім-Голігічным Цэнтры Белер-Менску, пражыўши 67 гадоў,
 пра што з сумам паведамляе ўдзельнікі 17-га Пленуму БРП.

Вечная память, Марагі Айцец, а гасціцінная Амерыканская
 зямля якхай будзе йму пухам.

*****
 +
 +
 +
 +

Вячэслав Селях-Качанскі, народы артыст Беларусі, удзельнік
 II Усебеларускага Кангресу, сябра Эгуртаваньня Беларуска-Амерыканскіх
 Ветэранаў у ЗША, памёр дня 8 жніўня 1976 г. паслья
 доўгай хваробы, пражыўши 90 гадоў, пра што з глыбокім сумам
 паведамляе Галоўкі Штаб ЗБАВ.

Сыпі пад кутганам Герояў!

*****
 +
 +
 +
 +

Тодар Высоцкі памёр 17 верасня 1976 г. на 88-тym годзе
 жыцця, удзельнік II Усебеларускага Кангресу ў Менску 1944 г.,
 пра што з сумам паведамляе НІР.

Хай лёгкай будзе Яму Амерыканская зямля!

Беласточчына ёсьць часткай Беларусі, якую паслья мінулае
 вайны маскалі аддалі палікам. Цяпер Беласточчына пад польскай
 акупацией. Цяперашнія акупанткі не зымнілі сваёй палітыкі адносі-
 на Беларусаў. Яны стараюцца асмыляваць Беларусаў. Гэта ім удаец-
 ца цяпер лягчэй, бо зымнілі тактыку, але мэта тая самая што і
 при санкцыі была. Абязвязаны новай навучанчынай ёсьць, як ведама
 польская і замежная маскоўская. За навучанчыне маскоўскай мовы па-
 ляжкі плацяць настаўнікам, а вось за навучанчыне беларускай мовы "не!"
 І нічога дзіўнага, што калі 10 год таму назад вучылася бела-
 рускай мове 11 тысяч вучняў, дык цяпер толькі палова. А гэта та-
 му, што беларуская мова неаплачваеца настаўнікам і яна па-за
 школьнай праграмай. Іі гэтае "свяцтва" палікі з маскалямі.

МОЙ УСПАМІН ПРА АСТРОЎСКІХ

Пра праф. Астроўскага я першы раз пачуў менш-большай у 1933 годзе. Беларускія гімназісты, што вучыліся ў Віленскай Беларускай Гімназіі, прыяджалі на Каляні і на лета да сваіх бацькоў на вёску, з якімі я быў у лучнасці, расказывалі мне. А такіх гімназістак было драволі шмат на Пружаншчыне, як на абставіны таго часу. Адны хвалілі яго, а некаторыя наракалі. Калі я запітаў, чаму наракаюць на яго, дык геварылі, што ён не дазваляе ў гімназіі распаўсяць вялікія лістоўкі, і калі адна камсамолька, якая жыве цяпер у Парыжы, раскліала лістоўкі па клясах, ён загадаў ёй сабрэцца іх. Калі я запітаў другіх гімназістак пра гэта, дык яны алказалі, што дырэктар Астроўскі меў рашэнне, бо гэта была маскоўская правакацыя, каб даць прычыну палякам зечыніць гімназію.

Другі раз пачуў я пра Астроўскага, калі ён стаў Прэзыдэнтам НСР. Пра яго гаварылі мно гэта. Хв. Ільляшэвіч, чытаў пра яго у газетах. Хв. Ільляшэвіч сказаў, што НСР ёсьць у добрых руках.

Першы раз пабачыў я Астроўскага і пачуў ягонкі голас на II Усебеларускім Кангрэсе, дэлегатам якога я быў.

Пасля таго, як Кангрэс закончыўся, Хв. Ільляшэвіч, які узначальваў групу дэлегатаў у ліку 17 чалавек з Беласточчыны, пастараўся пра тое, каб Прэзыдэнт НСР прыняў нас. Гэта была для мене і іншых радасная хвіліна.

Прыкіпце было у дому ўраджу. Прэзыдэнт сядзеў за столом, над ім на сцяне вісেў ягонкі, малёвакі краскамі, патрэт. Патрэт быў вельмі прыгожа намаляваны. Праз плячо была пераўязаная широкая уступуха на нацыянальных калёрах. Перад столом стаяла некалькія радыё крэслы, на якіх нас запрасілі сесцы.

Галоўней тэмай нашай гутаркі было тое, што будзе заўтра. Прэзыдэнт Астроўскі ясна сказаў, што нямецкая армія адступае і нам не дасягненца досуга тут заставацца, аднак, што можна будзе рабіць, калі з фронту затримаўся, будзеца рабіць. Нас цікавіла будучыня Гітлерам да Украіны, варочаеца да Беларусі і ужо пачалася гаджытка перакінць БНР у гэту акругу, ужо вyzначаныя рабініні старшині. Астроўскі сказаў, што частка Беласточчыны таксама будзе ужо далечаная да Беларусі.

Пасля гэтага гаварыў Астроўскі са мной і дэлегатам Самайловічам — дэлегатами ми былі да Пружаншчыны, а, як аказаўся, Пружані быў яму знаёмым — ён там быў, быў супольныя знаёмы. Ясконага знаёмага была майд настаўніцай. Гэта было для мяне прыемнай неспадзейбай, што ён быў пружанец.

Наступны раз я бачыў яго на вуліцы ў Берліне, але гаварыць з ім не даваўсяся. Мы імou па вуліцы акружаны супрацоўнікамі.

Наступны раз спаткаўся я з ім у Нямеччыне, як ён вярнуўся з Аргентыны, бліжэй пазнайміўся. Перапіска між намі началася яшчэ у той час, як ён быў у Аргентыне. Прычына на гэта была тая, што Зарэчкін пачаў арганізаваць НСР. Ён-та запрасіў яго у Нямеччыну. Пасля таго мы час ад часу спатнікаўся у таго ж Зарэчнага, у якога ён жыў. Спачатку ішло ўсё добра. Палітычнае жыццё бурда. Асабіўка пачало бурлець палітычнае жыццё у Мюнхене, дзе быў створаны эмірскі камітэт для палітычнага смагання супрэроць Месіны з пакіяволеных Масквой народадаў. Шмат абыцца. Маскалі меліся гуляць першую скрыпку, а гэта было вельмі невыгадна пакіяволеных маскалічных народам. Эта камітэту была дапамога змагацца супрэроць камунізму, а далей, калі б была перамога, зноў стаіць Беларусь перад нічкім. Аднак запрасілі амерыканцы і Астроўскага на нараду. Астроўскі паехаў у Мюнхен на нараду. Врэнуўшыся демою, апразу скінуў карабль: мы, Зарэчні, Сен'ко і я. Ўсе мы былі згодны, што кельяга НСР звязацца з гэтым камітэтам, бо тагды прысьцікі НСР сярод беларусаў з'явілісяца. Настакоўлена і

20

Жыве. Беларусы!

№1

зроблена. Трэба было адмовіцца ад вигад, якія даваў часова тагды амэрыканскі камітэт.

Далей праца для Астроўскага складалася нявыгадна. Справа у тым, што Зарэчны пачаў круціць. Астроўскі маўчаў, а Зарэчны пачаў пашкарці небыліцы пра Астроўскага. Зарэчнаму, алжак, я не відомы і хачеў пагадзіць іх. Найгорш тое, што Астроўскі не хадеў гаварыць праўлу аб прычыне загалоту. А гэта падбалдзічала Зарэчнага і ён шалеў ад посьпехаў. Астроўскі нарэшце не вытрымаў і запрасіў мене да сябе і сказаў гэты праўлу адкрыта. Акансасць, Зарэчні адкрылі яго — адкрываў лісті і віймаў даміры. Гадзіць іх я не захачаў болі, бо бачыў на чыні багу праўла. Ведаючы цягнор добра пра Зарэчнага, я падабраў фактні ічас і напісаў адкрыты ліст у "Несапонную Беларусь". Гэты ліст апраўдаў Астроўскага а Немі, пры якіх працаваў Зарэчні, алразу з месца звольнілі яго з працы.

Білі часу пачалася між меней і Астроўскім праца і шчырэя адносінні. Ми два разы спатыкаліся тайна, каб іншаму не ведалі, бо реўнавалі таму, што мы хімін і працягнем згодна, а мы лічылі заўсёднія як коншта нічэйшас. Прычына на гэта была тая, што калі мы слагоў з пагардлай загаварылі пра мякіе, Астроўскі сказаў, што я намігумішы з усіх нас таму, што многія маюць дымплёты, віноўніцкія школьні, а я маю самую найменшую школу з іх і могу не горш палітычна-арганізацыйна працаваць як які.

Білі гэтых талінік сустраках мы яшчэ болей збліжаліся, бо малі шчыра і адкрыта гаварыць пра ўсё. Ад яго я даведаўся, у каго знаходеца Статут ВІКІ. Дзякуючы яму гэты Статут уцалоў, бо ён быў супрочы таго, каб ён быў прададзены. Зголі ягнай волі я пра гэта не гаварыў. Пря гэта ён толькі мене даверыўся.

Прычына было таго, нас таксама пагаварылі пра Пружаншчыну, бо ён жа там досціг час иншы, меў хутар у Парасьлянках, меў хату у Пружанах, у ской я таксама быў, але ухо пры ковых гаспадарах. Мы знайшлі шмат супольных знаёмых, ці агульна ведамых людзей. Я быў у Зесімавічах, дзе разлічыў Віктар, быў у Бакунах, скуль ягнай конка была. Кадзіў па ягоных съяздох у Бокум Ларк, што на Кабрынскіх, які ён меркні, як землямер.

Мы ёнекаў Астроўскі ў Амерыку, наша лучнасць із-за яго-нас хваробы была на гары парысная. Нару гадоў таму казад яна алкавілася, хоць рэдка мы перапісваліся. Мы шкадаваў, што я не могу быць каслас олігаска яго у Амэрыцы.

За гэтых час я збліжыўся з Віктарам — ягонім съякам. Мы часта пераспісваліся. Мы памагаў мене ў многім чым, у мабій працы. Мы быў добрым супрацоўнікам. Мы мне расказаў пра свайго бацьку, як той хвароў і пад кансел гаварыў, што хоць бацька хварэ, але мас вялікія ніжні на будучыні. Мы у той жа час шмат рабей плякаваў відагаць блізетэнію МіР.

З Астроўскім было добра працаваць яшчэ і таму, што мы ясна давалі алказ на тых, ці іншымі думкі. Мы малі пагаджацца, малі спречцацца, устандзіцца спрэчнымі справамі, але гэта мы рабілі неадкладаці. Калі іншых піктаеш пра адно, дык мы пішуць пра другое. ё такій перагіскі ніякія камісці і мала прыемнасці.

На влікі жаль, збодзві Астроўскія адбылі у вечнасць. Яны пакінулы на сабе у маім серці саміх добра спамік. І як так шкаду, што іх німа у хівіні. Я не веру, што мne уласція знайсцьці тыхіх добрых, шчырых, адкрытых і разумных супрацоўнікаў. Я з імі працаваў, ад іх вучыўся. Исна, когдзі чалавек мас сваю слабасць, ды усім не дагодзіш — гэта едвечная праўда. Магло гэта быць і з Астроўскіні. Алжак у паступках і працы Астроўскіх я не знаюджу нічога такога, каб яны быліх іх перад нашымі грамадзствам. Наадварот, я бачу у іх ладатніх рэсці чалавека і грамадзка-нацыянальных дзеячоў. І шкаду, што іх німа у хівіні.

Жай вечная памяць будзе ад іх! Палк. Б. Буровіч

